

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

МОДУЛ А1/ПО
ПРАКТИЧЕСКО ОБУЧЕНИЕ
“УПРАВЛЕНИЕ НА МПС“

София, 2012 година

О П И С А Н И Е   Н А   М О Д У Л А

КОД НА МОДУЛА	НАИМЕНОВАНИЕ НА МОДУЛА	ХОРАРИУМ	ВИД НА МОДУЛА
А1/ПО	УПРАВЛЕНИЕ НА МПС	20 учебни часа	Задължителен

МЯСТО НА МОДУЛА В ПЛАНА НА ОБУЧЕНИЕ	ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ВХОДНОТО НИВО НА ОБУЧАВАНИТЕ
<p>1. След преминаване на обучението по модул А/ТО-2 - за учебна площадка (от 1 до 7 за групата умения);</p> <p>2. След успешно полагане на теоретичния изпит (ако подлежи на такъв) - за път в населено и извън населено място.</p>	Основно образование.

МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ
<p>1. Учебна площадка - за групата умения от 1 до 7 включително.</p> <p>2. На път в населено и извън населено място.</p>	Не повече от 2 учебни часа за денонощие.

О С Н О В Н И   Ц Е Л И   Н А   М О Д У Л А

След изучаването на този модул обучаваният трябва да притежава знания и умения за:

1. Подготовка на мотоциклета за безопасно управление.
2. Работа с органите за управление и маневриране с мотоциклета.
3. Безопасно управление на мотоциклета при различните пътни условия.

Подцели на модула (резултат от обучението)

Към цел 1: Подготовка на мотоциклета за безопасно управление.

1. Запознаване с мотоциклета.
2. Заемане мястото на водача и подготовка за потегляне.

Подцели на модула (резултат от обучението)

Към цел 2: Работа с органите за управление и маневриране с мотоциклета.

1. Използване на командните лостове, педали и уреди.
2. Потегляне и спиране.
3. Увеличаване и намаляване на скоростта на движение.
4. Управление по права и крива линия, завиване в обратна посока, при изкачване и при спускане.

5. Бързо увеличаване на скоростта, движение с определена скорост и внезапно спиране.

Подцели на модула (резултат от обучението)

Към цел 3: Безопасно управление на мотоциклета.

1. Избор на място за движение.
2. Преодоляване на завой.
3. Преминаване през кръстовища и промяна на посоката на движение.
4. Наблюдение по време на движение.
5. Съобразяване на скоростта. Избор и промяна на скоростта.
6. Поддържане на безопасна дистанция.
7. Разминаване, изпреварване и заобикаляне.
8. По-характерни случаи при управлението на мотоциклета.
9. Управление през нощта и в условията на намалена и ограничена видимост. Използване на светлините.
10. Управление, когато сцеплението на гумите с пътя е намалено.

Група умения 1

Цел 1 Описание на учебното съдържание

Подцел 1: Запознаване с мотоциклета.

1. Запознаване с мястото на водача, разположение на командните лостове, педали и уреди.
2. Контролно-измервателни уреди и индикатори.
3. Сваляне и поставяне на мотоциклета на стойка.
4. Придвижване на мотоциклета с изключен двигател, движейки се до него.

Група умения 2

Цел 1 Описание на учебното съдържание

Подцел 2: Заемане мястото на водача и подготовка за потегляне.

1. Проверка състоянието на гумите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на маслото, светлините, пътепоказателите, звуковия сигнал.
2. Правила за сядане - разположение на тялото, ръцете, краката и главата.
3. Проверка на защитното облекло и поставяне на защитната каска за глава.
4. Предприемане на необходимите предпазни мерки при превоз на пътник.
5. Проверка дали заобикалящата обстановка позволява потегляне с мотоциклета:
  - мъртви зони;
  - използване на огледалата за виждане назад;
  - направляване (насочване) и подвижност на погледа.

Група умения 3

Цел 2 Описание на учебното съдържание

Подцел 1: Използване на командните лостове, педали и уреди.

1. Действие с командните лостове, педали и уредите по време на управление на мото-

- циклета.
2. Координиране на действията при работа с командните лостове и педали.

Група умения 4

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 2: Потегляне и спиране.

1. Пускане и спиране на двигателя на мотоциклета.
2. Потегляне от място на равен път.
3. Балансиране.
4. Движение по права линия.
5. Спиране при бавно движение на определено място.

Група умения 5

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 3: Увеличаване и намаляване на скоростта на движението.

1. Манипулации с крачния лост на механизма за превключване на предавките.
2. Превключване от по-ниска на по-висока предавка.
3. Превключване от по-висока на по-ниска предавка.
4. Избор на подходяща предавка.

Група умения 6

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 4: Управление по права и крива линия, завиване в обратна посока, управление при изкачване и при спускане.

1. Контролиране на посоката на движение на мотоциклета чрез въртене на кормилото с различна бързина в зависимост от скоростта на движение.
2. Следене на определена маркирана траектория.
3. Координиране на действията за работа с различните органи за управление и контрол на движението по равен път, при изкачване и спускане.
4. Дозиране на ускорението.
5. Използване на двигателя на мотоциклета като спирачка.
6. Дозиране на спирането.

Група умения 7

Цел 2	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 5: Бързо увеличаване на скоростта, движение с определена скорост и внезапно спиране.

1. Бързо увеличаване на скоростта на движение чрез превключване на предавките във възходящ ред.
2. Движение, поддържане на определена скорост и траектория.
3. Внезапно (непреднамерено) спиране. Използване на предната и задната спирачка.
4. Избягване на препятствие.

Група умения 8

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 1: Избор на място за движение.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Включване в движението. 2. Разположение и движение в дясната част на пътя. 3. Избор на пътна лента за движение. 4. Съобразяване с пътната сигнализация. 5. Избор на траектория за движение. 6. Излизане от движението. Предпазни мерки при слизане от мотоциклета. 	

Група умения 9

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 2: Преодоляване на завой.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оценка на специфичността на завоя и центробежните сили в завоя. 2. Съобразяване на скоростта и траекторията със специфичността на завоя преди навлизане в него, при движение в кривата и при излизане от него. 3. Насочване на погледа. 4. Използване на спирачната уредба в завой. 	

Група умения 10

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 3: Преминаване през кръстовище.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приближаване към кръстовището. 2. Заемане на пътна лента, съответна на посоката на движение. 3. Спиране на входа на кръстовището. 4. Определяне момента за потегляне и преминаване през кръстовището. 5. Завиване надясно и наляво, 	

Група умения 11

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 4: Наблюдение по време на движение.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Откриване на необходимата информация, позволяваща да се предприемат изпреварващи действия: <ul style="list-style-type: none"> - отпред; - отстрани; - отзад чрез огледалото за виждане назад. 2. Откриване на необходимата информация, относяща се до: <ul style="list-style-type: none"> - пътя и околната среда; - състоянието на мотоциклета – чрез индикациите на арматурното табло, шумовете и др; - другите участници в движението. 	

Група умения 12

Цел 3	Описание на учебното съдържание
-------	---------------------------------

Подцел 5: Съобразяване на скоростта. Избор и промяна на скоростта във връзка с:

1. Индивидуалните възможности на водача.
2. Сигнализацията и правилата за движение.
3. Наличието на други участници в движението. Мястото на движение в населено място, извън населено място,
4. Релефа на пътя. Изкачването и спускането по наклон.
5. Видимостта.
6. Метеорологичните условия.
7. Техническите възможности на мотоциклета.
8. Разхода на гориво и опазването на околната среда (икономично управление).

Група умения 13

Цел 3

Описание на учебното съдържание

Подцел 6: Поддържане на безопасна дистанция.

1. Познаване важността на дистанцията.
2. Дистанция напред.
3. Странична дистанция. Мъртви зони около автомобилите.
4. Определяне на минималната безопасна дистанция при различни пътни условия.
5. Спазване на безопасна дистанция при движение в населено и извън населено място.

Група умения 14

Цел 3

Описание на учебното съдържание

Подцел 7: Разминаване, изпреварване и заобикаляне.

1. Прилагане на правилата, отнасящи се до разминаването, изпреварването и заобикалянето.
2. Преминаване в съседна пътна лента.
3. Избор на момента и мястото за изпреварване и за прибиране след приключване на изпреварването.
4. Използване на възможностите за ускорение на мотоциклета.
5. Улесняване на изпреварването.
6. Отказване от изпреварване.

Група умения 15

Цел 3

Описание на учебното съдържание

Подцел 8: По-характерни случаи при управлението на мотоциклета:

1. Пресичане на пешеходна пътека.
2. Преминаване покрай спирки на превозните средства за обществен превоз на пътници.
3. Навлизане в кръстовище с кръгово движение и излизане от него.
1. Преминаване през подлез, надлез, мост.
2. Преминаване през жп прелез.
3. Движение по път без настилка.
4. Преминаване през тунел.
5. Автомагистрала/скоростен път. Използване на лентата за ускоряване и на лентата за забавяне.

Група умения 16

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 9: Управление през нощта и в условията на намалена и ограничена видимост. Използване на светлините.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Използване на светлините и познаване на правилата, отнасящи се до тях. 2. Установяване присъствието на пешеходци, велосипедисти и бавнодвижещи се ППС. 3. Опасност от заслепяване и как да се избегне. 4. Познаване на особеностите на движението при намалена видимост. 5. Движение в условията на мъгла. 6. Ограничаване на видимостта от:<ul style="list-style-type: none"> - конфигурация на пътя; - дървета, храсти, сгради, огради; - превозни средства, строителни и други дейности.	

Група умения 17

Цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Подцел 10: Управление, когато сцеплението на гумите с пътя е намалено.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оценяване на важността на състоянието на гумите. 2. Познаване на рисковете при управление на мотоциклета:<ul style="list-style-type: none"> - по заснежени и заледени участъци от платното за движение; - по участъци от пътя покрити с пясък, кал, паднали от дърветата листа; - в локви и при “аквапланинг”.	

ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ (УЧЕБЕН) ПОДХОД

Обучението по “Управление на МПС” се провежда индивидуално.

Мястото на провеждането са учебната площадка и пътищата в населено и извън населено място.

В началото на всяко занятие преподавателят трябва да обясни на обучавания какви групи умения ще се формират и какви са характерните особености на всяко от тях.

По време на занятието преподавателят трябва да насочва вниманието на обучавания към конкретното учебно съдържание.

Препоръчителни методи са: инструктаж, демонстрация, наблюдение, диалог, анализ.

Резултатите от обучението за всяко занятие се оценяват със средствата на текущия контрол.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ МАТЕРИАЛНАТА БАЗА

1. Препоръчва се мотоциклетите, използвани с учебна цел, да бъдат без кош и с работен обем на двигателя над 120 куб. см и с допустима максимална скорост не по-малка от 90 км/час.
2. Учебната площадка трябва да има твърдо покритие (от асфалт, бетон или друго подобно покритие) и да има форма и размери, които позволяват изпълнение на упражненията за придобиване на определените групи умения.
3. Учебната площадка трябва да бъде оборудвана с жалони, конуси, стойки, пътни

знаци, устройство за измерване на скоростта.

ТЕКУЩ КОНТРОЛ. МЕЖДИНЕН ИЗПИТ

Система за оценяване

1. При текущия контрол - двубална система “ДА/НЕ”.

Правилните действия и реакции на обучавания се оценяват с “ДА”.

Неправилните действия и реакции на обучавания се оценяват с “НЕ”.

2. При междинния изпит - двубална система “ДА/НЕ”.

Когато нивото на усвоените знания и придобитите умения са достатъчни, за да може кандидатът да бъде обучаван на път извън учебната площадка - оценката е “ДА”.

Когато нивото на усвоените знания и придобитите умения са недостатъчни - оценката е “НЕ”.

Средства за оценяване

Наблюдаване действията на обучаваните по време на практическото обучение.

Резултатите от текущия контрол и междинния изпит може да се отразяват в учебната книжка на кандидата в графа “Забележка”.

Начин за оценяване

1. Текущият контрол се провежда от преподавателя по време на обучението. Оценката е качествена.

След завършване на занятието, преподавателят прави анализ на действията на обучавания.

2. Междинният практически изпит се провежда след преминаване на задължителното обучение на учебна площадка от ръководителя на учебния център или от определен от него преподавател от учебния център

Оценката е качествена. Преподавателят прави анализ на правилните и неправилни действия на обучавания.